

NATURVERNFORBUNDETS INNSPILL TIL STORTINGETS BEHANDLING AV STATSBUDEJETTET FOR 2025

Dette dokumentet sammenstiller Naturvernforbundets innspill til Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2025. Tabellen under oppsummerer våre forslag til endringer sett i forhold til regjeringens budsjettforslag. Den videre omtalen er oppdelt etter Stortingets komiteer.

Oppsummering av Naturvernforbundets endringsforslag, endringer i utgifter	Mill. kr
<i>Finanskomiteen</i>	
Veibruksavgift på drivstoff (kap. 5538 post 70, 71 og 72)	-600
CO ₂ -avgift på mineralske produkter (kap. 5543 post 70)	-3000
Flypassasjeravgift (kap. 5561 post 70)	550
Merverdiavgift (kap. 5521 post 70) (fritak for reparasjon, utleie m.m.)	450
Avgift på deponi av mineralske masser (NY)	-750
Statistikkgrunnlag for naturregnskap (kap. 1620 post 01)	25
<i>Utenriks- og forsvarskomiteen</i>	
Matsikkerhet, fisk og landbruk (kap. 162 post 71)	100
Fornybar energi (kap. 162 post 72)	400
Miljø og klima (kap. 163 post 70)	500
<i>Utdannings- og forskningskomiteen</i>	
Miljøovervåkningssystemet COAT (kap. 260 post 50)	20
<i>Familie- og kulturkomiteen</i>	
Regelstyrt merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner (kap. 315 post 70)	
<i>Næringskomiteen</i>	
Verdiskapingstiltak i skogbruket (kap. 1149 post 71)	-30
Skog-, klima- og energitiltak (kap. 1149 post 73) (tettere planting, gjødsling og planteforedling)	-35
Skog-, klima- og energitiltak (kap. 1149 post 73) (fleraldersskogbruk)	10
Landbrukets utviklingsfond (kap. 1150 post 50) (veibygging og drift i vanskelig terreng)	-50
Landbrukets utviklingsfond (kap. 1150 post 50) (kartlegging av naturskog)	20
Landbrukets utviklingsfond (kap. 1150 post 50) (naturlige driftsformer ifm. restaurering)	35
Tilskudd til regionale miljøprogram (kap. 1150 post 74) (vannmiljøtiltak)	20
<i>Transport- og kommunikasjonskomiteen</i>	
Nye Veier AS (kap. 1321)	-1500
Jernbanedirektoratet (kap. 1352 post 71, 72 og 73) (mindre utbedringer)	500
Tilskudd til godsoverføring fra vei til jernbane (kap. 1352 post 75)	50
<i>Energi- og miljøkomiteen</i>	
Mareano (kap. 1410 post 23)	50
Artsdatabanken (kap. 1411)	50
Spesielle driftsutgifter (kap. 1420 post 21) (generell vannforvaltning)	50
Tiltak i verneområder og restaurering (kap. 1420 post 31)	75
Statlige erverv, vern av naturområder (kap. 1420 post 32)	600
Tilskudd til natursats (kap. 1420 post 60)	150
Tilskudd til klimatiltak (kap. 1420 post 61) (Klimasats)	600
Tilskudd til tiltak for å ta vare på natur (kap. 1420 post 80)	100
Frivillige klima- og miljøorganisasjoner/-stiftelser (kap. 1420 post 86)	5
Spesielle driftsutgifter (kap. 1810 post 21) (kartlegging av petroleums- og mineralressurser)	-150
Energieffektivisering og -omlegging (kap. 1825)	1000
Spesielle driftsutgifter (kap. 1850 post 21) (naturkartlegging ifm. havvindsatsing)	100
Sum endringer i inntekter og utgifter, alle komiteer	-1755

Naturvernforbundets forslag vil i sum bedre budsjettbalansen med 1755 mill. kroner (fratrasket behovet for ekstra midler til kap. 315 post 70).

Finanskomiteen

Skatter og avgifter står sentralt i arbeidet med å omstille samfunnet over på grønne løsninger. Prinsippet om at forurenseren skal betale, bør ligge til grunn.

Naturvernforbundets forslag (endringer i inntekter)	Mill. kr
Veibruksavgift på drivstoff (kap. 5538 post 70, 71 og 72)	600
CO ₂ -avgift på mineralske produkter (kap. 5508 post 70)	3000
CO ₂ -avgift i petroleumssektoren (kap. 5543 post 70)	
Flypassasjeravgift (kap. 5561 post 70)	550
Merverdiavgift (kap. 5521 post 70) (fritak for reparasjon, utleie m.m.)	-450
Avgift på deponi av mineralske masser (NY)	750
Sum endringer i inntekter	4450
I tillegg foreslår vi at det bevilges 25 mill. kroner ekstra på kap. 1620 post 01 til statistikkgrunnlag for naturregnskap hos Statistisk sentralbyrå	

Drivstoff- og CO₂-avgifter

Regjeringens grønne bok viser at vi ligger langt etter i arbeidet med å kutte landets klimagassutslipp innen 2030. Virkemiddelbruken må forsterkes kraftig, også miljøavgiftene. Det er bra at CO₂-avgiftene økes noe, men de må økes mye mer fram mot 2030 – sannsynligvis opp til 3000–4000 kroner/tonn. Samtidig er det feil at veibruksavgiftene senkes, og vi går imot dette.

Naturvernforbundet kan ikke støtte ytterligere opptrapping av biodrivstoffbruken, som kan gi økte klimagassutslipp, naturødeleggelser og/eller mangel på råstoff som bør brukes til andre formål. CO₂-avgiften på mineralske produkter er derimot et viktig virkemiddel for å innfri Norges klimamål og -forpliktelser i ikke-kvotepliktig sektor. Som nevnt må den heves betydelig framover, og vi foreslår at den i 2025 økes med 50 prosent i forhold til 2024-nivå (reelt), altså fra 1176 til 1817 kroner per tonn.

CO₂-avgiften i petroleumssektoren er viktig for å få til grønn omstilling og senke utslippene på sokkelen på en kostnadseffektiv måte. Vi ber om at avgiftssatsen der settes til samme nivå som den generelle satsen for CO₂-avgift på mineralske produkter i ikke-kvotepliktig sektor (altså 1817 kroner per tonn), i tillegg til kvotepris. Dagens mål om 2400 kroner i 2030 (i 2025-kroner) er ikke tilstrekkelig for å kutte utslipp, og det er sårbart for svingninger i kvotepris. Økte inntekter fra høyere CO₂-avgift i petroleumssektoren tilfaller Statens pensjonsfond utland og blir derfor ikke et proveny som kan brukes til andre formål i dette statsbudsjettet.

Naturvernforbundet foreslår følgende komitémerknad om nytt avgiftsgrep som må utredes:

«Stortinget ber regjeringen innføre en form for klimabonus. Hensikten er å øke oppslutningen om klimapolitikken ved at det økte provenyet betales tilbake til landets innbyggere med et likt beløp. Dermed vil folk som ligger på landsgjennomsnittet når det gjelder klimapåvirkning, ikke få noen netto avgiftsendringer. Videre vil et slikt prinsipp unngå at offentlige budsjetter gjøres avhengig av inntekter fra høye utslipp, noe som kan gi uheldige virkninger. Prinsipper for tilbakebetaling samt hvilke avgifter eller økninger i avgifter som skal omfattes av ordningen, må vurderes nærmere.»

Flypassasjeravgiften

Regjeringen foreslår å redusere flypassasjeravgiften for reiser i Europa. Dette er ikke det vi trenger når samfunnet må omstilles i grønn retning. Om en er redd for at billettprisene på distriktsflyrutene blir for høye, er det bedre å heller subsidiere disse mer enn å gjøre det billigere med shoppingturer til europeiske storbyer. Vi ber derfor om at avgiften opprettholdes på 2024-nivå og prisjusteres.

Avgiftsendringer for en sirkulær økonomi

For å løse miljøutfordringene må vi gjøre noe drastisk med overforbruket. I dag velger altfor mange å kjøpe nytt, da det er for dyrt og utilgjengelig å reparere eller leie. Det er derfor nødvendig å utvikle lønnsomme forretningsmodeller og nye tjenester som utdaterer bruk-og-kast-samfunnet ved å gjøre det enkelt, behagelig og lønnsomt for både privatpersoner og selskaper å låne, leie, gjenbruke og selge videre. Fritak for merverdiavgift (altså nullsats) på reparasjon og utleie av klær og sko, tur- og sportsutstyr, møbler, verktøy og elektronikk vil bidra i riktig retning, og vi ber om at dette innføres. Vi baserer provenyeffekten på at avgiftsendringen innføres 1. april 2025.

Naturvernforbundet foreslår at det innføres en ny avgift på deponi av mineralske masser på f.eks. minimum 50 kroner/tonn for å redusere både avfallsproblemer, arealinngrep og klimagassutslipp og bidra til en mer sirkulær økonomi. Avgiften må utformes slik at den fremmer både driftsformer som gir lite avfall til ytre deponi, og alternativ bruk av overskuddsmassene. I første omgang foreslår vi en ny miljøavgift på deponi av gruveavfall. Avgiften kan eventuelt skaleres fra f.eks. 35 til 150 kroner/tonn, avhengig av massens innhold av miljøgifter og andre skadelige stoffer samt av deponiløsning. Vi baserer provenyeffekten på at avgiften innføres 1. april 2025.

Torvuttak gir betydelige klimagassutslipp og ødeleggelse av natur. Grønn skattekommisjon har anbefalt at det innføres CO₂-avgift på klimagassutslipp fra omdisponering av større arealer, f.eks. avskoging, drenering, grøfting og nedbygging av myr samt uttak av torv. En miljøavgift på omsetning av torv, som skal speile både klima- og miljøkostnadene, vil være en god løsning. Det vil synliggjøre de egentlige samfunnskostnadene, og en slik løsning vil sikre at det ikke blir forskjell på om produktet kommer fra norske eller utenlandske uttak. Provenyeffekten vil neppe bli stor, da avgiften forhåpentlig vil fortrenge de miljøskadelige løsningene. Avgift vil fremme andre og mer miljøvennlige typer jordforbedringsmaterialer, som kompostbasert jord. Vi foreslår at en slik avgift innføres 1. april 2025.

Naturvernforbundet foreslår følgende komitémerknad om nytt avgiftsgrep som må utredes:

«Stortinget ber regjeringen utrede materialavgift på jomfruelige materialer, i første omgang for plastemballasje, med tanke på innføring i statsbudsjettet for 2026. Avgiften skal bidra til å redusere bruken av jomfruelig plast og øke etterspørselen etter resirkulert plast. Avgiften skaleres ned ved innblanding av resirkulert materiale i nytt produkt. Nivået på avgiften samt skalering er blant temaene som må utredes.»

Omstillingsavgift for petroleumssektoren

Naturvernforbundet foreslår følgende komitémerknad om nytt avgiftsgrep som må utredes:

«CO₂-avgiften for petroleumsvirksomheten har til hensikt å motvirke negative eksterne kostnader som følge av utslippene fra utvinning av olje og gass. De store utslippene kommer imidlertid fra forbrenning. Olje og gass selges på et verdensmarked hvor store deler ikke omfattes av CO₂-avgift eller et effektivt kvotesystem. For å kompensere for manglende klimavirkemidler ber Stortinget derfor regjeringen om å utrede en omstillingsavgift inspirert av forslag fra [klimaomstillingsutvalget](#) samt [Hoel & Holden](#)

(Samfunnsøkonomen nr. 4 - 2024). En slik avgift vil stimulere til nødvendig omstilling og skape nye langsiktige arbeidsplasser og skatteinntekter. Arbeidet med å utrede avgiften må starte umiddelbart, med tanke på innføring 1. januar 2026. Inntekten vil tilfalle Statens pensjonsfond utland.»

Utarbeidelse av statistikkgrunnlag for naturregnskap (kap. 1620 post 01)

Det er bra at det er satt av økte midler til naturregnskap på Klima- og miljødepartementets kap. 1410 post 21. Dette vil også kreve mer penger utarbeidelse av statistikkgrunnlag for naturregnskap hos Statistisk sentralbyrå. Vi foreslår derfor 25 mill. kroner ekstra til dette i 2025.

Utenriks- og forsvarskomiteen

Endringer i utgifter	Mill. kr
Matsikkerhet, fisk og landbruk (kap. 162 post 71)	100
Fornybar energi (kap. 162 post 72)	400
Miljø og klima (kap. 163 post 70)	500
Sum endringer i utgifter	1000

Norges årlige klimafinansiering skal dobles i 2026. I fjor sa regjeringen at målet allerede er nådd fordi privat kapital regnes med. Dette er uheldig av flere grunner. Klimafinansiering er nedbetaling av Norges «klimagjeld» til verden, fra et land med høye utslipp over lang tid og store økonomiske ressurser. Privat kapital kan svinge mye fra år til år. Private investeringer går heller ikke nødvendigvis dit behovet er størst. Det er et enormt behov for offentlig klimafinansiering som også rettes til land, områder og temaer som ikke kan forventes å gi avkastning for norske aktører. Det er beklagelig at kap. 162 post 71 om matsikkerhet fikk betydelig mindre penger i 2024. Den internasjonale naturavtalen, som har klare mål om midler til naturfinansiering, forsterker behovet for mer penger til internasjonal miljøbistand ytterligere.

Bevilgningen til fornybar energi går til land med stor energifattigdom i Afrika sør for Sahara og er nøkkelen til bærekraftsmål 7 om tilgang til ren energi. Det trengs fortsatt bistand til desentralisert, fornybar småskala-energi og rene kokeovner, som gir pålitelig energi til folk som ikke er eller kan forventes å bli koblet til nettet framover. Økte bevilgninger bør kombineres med en strategi for desentralisert, fornybar, småskala-energi. Naturvernforbundet ber Stortinget øke bevilgningen til kap. 162 post 72 med 400 mill. kroner i 2024 utover regjeringens forslag.

I tillegg til støtte til utslippskutt i sør må Norge gi mer til klimatilpasning der folk rammes hardest, siden dette lenge har vært nedprioritert i norsk klimabistand. Regjeringen har tidligere lovt å tredoble støtten til tilpasning innen 2025. Det er bra at regjeringen vil øke bevilgningen noe, men det er ikke tilstrekkelig.

Naturvernforbundet ber Stortinget øke bevilgningen til miljø og klima (kap. 163 post 70) med 500 mill. kroner og til matsikkerhet, fisk og landbruk (kap. 162 post 71) med 100 mill. kroner i 2024 utover regjeringens forslag.

Naturvernforbundet foreslår følgende komitémerknader:

«Stortinget ber regjeringen presisere at desentraliserte, fornybare, småskala-energiløsninger, inkludert rene kokeovner, skal prioriteres på postene for fornybar energi (kap. 162 post 72) og for regionbevilgningene (kap. 159) i 2025, særlig i Afrika.»

«Stortinget ber regjeringen lage en opptrappingsplan for klimafinansiering i tråd med Norges ansvar under Parisavtalen skissert i rapporten *Norway's Fair Share of the Paris Agreement* fra Stockholm Environment Institute (SEI), med årlige økninger med friske, statlige midler til utslippskutt, tilpasning og tap og skade i sør mot 2030, og som bidrar til å holde global oppvarming under 1,5 grader.»

Utdannings- og forskingskomiteen

Endringer i utgifter	Mill. kr
Miljøovervåkningssystemet COAT (kap. 260 post 50)	20
Sum endringer i utgifter	20

Stortinget vedtok gjennom budsjettforliket for 2024 å videreføre miljøovervåkningssystemet Climate-ecological Observatory Arctic Tundra (COAT). Regjeringen vil ikke videreføre dette prosjektet i 2025. Det fører i så fall til at norske forvaltningsorgan ikke lenger vil få løpende rapporter med status og prognoser for klimaendringenes konsekvenser i nord. Dette vil ramme blant andre Miljødirektoratet, Sysselmesteren på Svalbard og Finnmarkseiendommen. Det samme vil gjelde naturbaserte næringer i nord, som reindrift, skogdrift og reiselivsbedrifter. Kuttet rammer også Arktisk råds arbeidsgrupper og andre vitenskapelige samarbeid som bruker data fra COAT til å dokumentere og håndtere klimaendringene. Naturvernforbundet ber om at bevilgningen til COAT videreføres.

Familie- og kulturkomiteen

Endringer i utgifter	Mill. kr
Regelstyrt merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner (kap. 315 post 70)	(Må avklares)
Sum endringer i utgifter	

Regjeringen har i Hurdalsplattformen gitt løfte om full og regelstyrt merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner (kap. 315 post 70). Det er positivt at regjeringen foreslår å øke støttebeløpet i 2025. Men ifølge Frivillighet Norge, som Naturvernforbundet er medlem av, vil dette ikke være tilstrekkelig til å innfri målet om full kompensasjon som følge av økt aktivitetsnivå i den frivillige sektoren. Vi er per dags dato ikke kjent med størrelsen på differensen, men dette bør avklares og bevilges, slik at målet om regelstyrt merverdiavgiftskompensasjon innfris i 2025.

Næringskomiteen

Endringer i utgifter	Mill. kr
Verdiskapingstiltak i skogbruket (kap. 1149 post 71)	-30
Skog-, klima- og energitiltak (kap. 1149 post 73) (tettere planting, gjødsling og planteforedling)	-35
Skog-, klima- og energitiltak (kap. 1149 post 73) (fleralderskogbruk)	10
Landbrukets utviklingsfond (kap. 1150 post 50) (veibygging og drift i vanskelig terreng)	-50
Landbrukets utviklingsfond (kap. 1150 post 50) (kartlegging av naturskog)	20
Landbrukets utviklingsfond (kap. 1150 post 50) (naturlige driftsformer ifm. restaurering)	35
Tilskudd til regionale miljøprogram (kap. 1150 post 74) (vannmiljøtiltak)	20
Sum endringer i utgifter	-30

Skogbruk

Her er det to viktige forhold som må påvirke statsbudsjettet. Det første er relatert til den internasjonale naturavtalen fra 2022, som bl.a. har et mål som sier følgende: «Innen 2025 identifisere og, innen 2030 eliminere, gradvis avskaffe eller endre insentiver, herunder subsidier, som er skadelige for naturmangfold [...]» Det andre gjelder klimagassutslipp fra skogbruket, der vi vil vise til rapporten [Increasing tree harvest does not help to reach Paris agreement targets](#) fra Finnish Environmental Institute.

I sum tilsier dette at skogbruket må drives annerledes. Det betyr at vi må vri innsatsen vekk fra flatehogst og over på hogstformer som skåner naturmangfoldet og øker skogens rolle som karbonlager (såkalt fleralderskogbruk). Rapporten [Gammel skog kan være viktig for karbonfangst](#) fra NIBIO gir også verdifull kunnskap her.

Videre ber vi om at verdiskapingstiltak i skogbruket (kap. 1149 post 71) reduseres med 30 mill. kroner. Reduksjonen gjelder nye skogsveier og skogsdrift i vanskelig terreng og eventuelle andre miljøskadelige subsidier. Nye skogsveier gir store negative effekter på naturmangfoldet. Vi risikerer veibygging i skoger med villmarkspreget, områder som er dokumentert å være biologisk svært viktige, med et naturmangfold som er sammenliknbart med naturreservat og nasjonalparker og dobbelt så stort som i vanlig drevne skoger. Vi foreslår også at bevilgningen til skog-, klima- og energitiltak (kap. 1149 post 73) reduseres med 25 mill. kroner netto. Vi vil kutte bevilgningen til tilskudd til tettere skogplanting, gjødsling av skog og skogplanteforedling (35 mill. kroner). Vi støtter ikke slike tiltak, da de til dels har dårlig klimabegrunnelse og negative konsekvenser for naturmangfold og friluftsliv. Isteden ber vi om at det bevilges 10 mill. kroner til forsøk med fleralderskogbruk (jf. ekstra bevilgning til dette i avtalen om revidert statsbudsjett for 2024).

Når det gjelder Landbrukets utviklingsfond (kap. 1150 post 50), ber vi om at midlene til veibygging og drift i bratt og vanskelig terreng reduseres med 50 mill. kroner. Dette begrunner vi på samme måte som reduksjonen vi foreslår på kap. 1149 post 71. På kap. 1150 post 50 ønsker vi 30 mill. kroner ekstra til kartlegging av naturverdiene i naturskogene, som oppfølging av arbeidet med å identifisere disse skogområdene, og i tillegg 35 mill. kroner ekstra til omlegging til naturvennlige driftsformer som ledd i restaurering av skog.

Naturvernforbundet foreslår følgende komitémerknad:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå og fjerne alle poster med miljøskadelige subsidier, i tråd med den internasjonale naturavtalen. Dette må baseres på faglig oppdatert kunnskap om bl.a. klimaeffektene av ulike hogstformer. Skogbruket må stimuleres til tiltak som er klima- og natursmarte i tråd med nasjonale miljømål og internasjonale miljøforpliktelser. Miljøsmarte løsninger som å endre fra flatehogst til lukkede hogstformer, utsette hogst i eldre skog til over hogstmodenhetsalder samt å kutte gjødsling, grøfting og markberedning vil være eksempler på klima- og natursmarte tiltak som må prioriteres.»

Regionale miljøprogram

Det er bra at det er satt av 20 mill. kroner ekstra til vannmiljøtiltak på kap. 1150 post 74.19 for å bedre situasjonen i Oslofjorden. Vi foreslår at beløpet økes med ytterligere 20 mill. kroner til vannmiljøtiltak.

Andre saker

Naturvernforbundet foreslår overfor finanskomiteen at det innføres avgift på deponi av mineralske masser på i gjennomsnitt 50 kroner/tonn. Dette vil øke det bokførte provenyet med om lag 1000 mill. kroner på årsbasis. Dette kan bidra til å redusere det store avfallsproblemet og de store arealinngrepene denne bransjen forårsaker. Avgiften må utformes slik at den fremmer både driftsformer som gir lite avfall til ytre deponi, og alternativ bruk av overskuddsmassene. Dette vil føre til mindre naturinngrep/miljøbelastning og lavere klimagassutslipp – og en bedre ressursutnyttelse.

Transport- og kommunikasjonskomiteen

Endringer i utgifter	Mill. kr
Nye Veier AS (kap. 1321)	-1500
Jernbanedirektoratet (kap. 1352 post 71, 72 og 73)	500
Tilskudd til godsoverføring fra vei til jernbane (kap. 1352 post 75)	50
Sum endringer i utgifter	-950

Det er påfallende at forslaget til bevilgning til veisektoren øker med 8,9 prosent i forhold til saldert budsjett for 2024. For jernbanesektoren er tallet bare 0,1 prosent. Om jernbanen skulle fått samme relative vekst som for vei, ville det utgjort 2,9 milliarder kroner mer.

Vi støtter imidlertid profilen på bevilgningsforslaget til både Statens vegvesen og Jernbanedirektoratet. Det er riktig å prioritere vedlikehold og fornying av vei og bane. For vei gjøres dette gjennom friske midler. For jernbane omprioriteres det fra nyinvesteringer til vedlikehold og fornying.

Det mest kritikkverdige ved regjeringens budsjettforslag på samferdsel er den høye bevilgningen til Nye Veiers portefølje. Selskapet bygger [store motorveier med betydelige naturinngrep og nedbygging av matjord](#). For å frigjøre midler få til nødvendig satsing på mer veivedlikehold (inkludert fylkesveinettet), utbedring av de veiene vi har, mer rassikring etc., må det kuttes i store motorveier og dermed også hos Nye Veier. Konkret foreslår vi at Nye Veiers investeringsramme (kap. 1321) reduseres med 1500 mill. kroner. Redusert ramme vil gjøre at selskapet må omgjøre en del utbyggingsplaner slik at de ødelegger mindre natur og matjord, gir mindre klimagassutslipp reduserer kostnadene.

Vi reagerer særlig på budsjettforslagets henvisning til at Nye Veier legger opp til å starte bygging av E6 Roterud–Storhove. Roterud–Storhove er parsellen som går gjennom Lågendeltaet naturreservat, med store negative miljøkonsekvenser godt dokumentert i konsekvensutredningen. Samtidig er eksisterende vei av god standard. Vi ønsker også et annet konsept for E39 Mandal–Blørstad, som innebærer utbedring av dagens vei framfor ny motorvei med store naturinngrep. Stortinget må presisere at begge disse utbyggingene må stanses i påvente av nye planer.

Det er som nevnt viktig at innsatsen på vedlikehold og fornying av jernbanen vedtas på minst det nivået regjeringen foreslår. Jernbanen opplever store utfordringer med dårlig punktlig og innstilte tog, på et nivå som kan omtales som krise. Dersom det er mulig å bruke mer penger på dette i 2025, så bør det skje, eventuelt gjennom tilleggsbevilgninger på revidert statsbudsjett. Samtidig er det viktig å øke kapasiteten på jernbanen gjennom bl.a. flere kryssingsspor og andre mindre tiltak for både person- og godstrafikken. Særlig godstransporten er blitt nedprioritert i mange år. Vi ønsker derfor at det settes av 500 mill. kroner ekstra til mindre utbedringstiltak på jernbanenettet. I tillegg ber vi om at

tilskuddsordningen for godsoverføring (kap. 1352 post 75) økes med 50 mill. kroner, og at Stortinget presiserer at denne ordningen blir forutsigbar og langsiktig.

Energi- og miljøkomiteen

Endringer i utgifter	Mill. kr
Mareano (kap. 1410 post 23)	50
Artsdatabanken (kap. 1411)	50
Spesielle driftsutgifter (kap. 1420 post 21) (generell vannforvaltning)	50
Tiltak i verneområder og restaurering (kap. 1420 post 31)	75
Statlige erverv, vern av naturområder (kap. 1420 post 32)	600
Tilskudd til natursats (kap. 1420 post 60)	150
Tilskudd til klimatiltak (kap. 1420 post 61) (Klimasats)	600
Tilskudd til tiltak for å ta vare på natur (kap. 1420 post 80)	100
Frivillige klima- og miljøorganisasjoner/-stiftelser (kap. 1420 post 86)	5
Spesielle driftsutgifter (Kap. 1810 post 21) (kartlegging av petroleums- og mineralressurser)	-150
Energieffektivisering og -omlegging (kap. 1825)	1000
Spesielle driftsutgifter (kap. 1850 post 21) (naturkartlegging ifm. havvindsatsing)	100
Sum endringer i utgifter	2630

Den internasjonale naturavtalen fra gjør at Norge må øke innsatsen betydelig på bl.a. vern av lands og sjø og restaurering av ødelagt natur. Det er bra med noe mer penger til naturregnskap, villaks og drift av Miljødirektoratet, men dette veier på ingen måte opp for massive kutt i skogvern og natur- og klimatiltak i kommunene, noe som er både oppsiktsvekkende og uakseptabelt. Også flere andre poster trenger betydelig mer penger.

Artsdatabanken

Artsdatabanken sørger for lett tilgjengelig informasjon om det biologiske mangfoldet i Norge. Det er nødvendig med økte midler for å styrke driftsbudsjettet og utforme bl.a. nasjonal rødliste for arter og naturtyper, fremmedartslista og økologisk grunnkart. Midlene vil bidra til å følge opp naturavtalens mål om kunnskapsbasert forvaltning og arealforvaltning med naturen i sentrum. Videre trengs det et kvalitetssikringssystem for naturfaglige undersøkelser, som er viktig for å kunne forvalte og bevare natur på en kunnskapsbasert måte og styrke innsatsen for å sikre verdifulle naturtyper og arter. I sum foreslår vi 50 mill. kroner ekstra til Artsdatabanken (kap. 1411).

Skogvern og andre naturtiltak

Stortinget har vedtatt at 10 prosent av skogen skal vernes, men det er bare i overkant av 4 prosent av den produktive skogen som er det i dag. Den foreslåtte reduksjonen er et stort tilbakeskritt. I en situasjon med økt hogst vil det framtidige vernet av skog bli skadelidende, da vi risikerer at de biologisk viktige områdene hogges før vi har oversikt over verdier der. Verneinnsatsen må derfor intensiveres, ikke reduseres kraftig. Post 32 omfatter også vern av andre arealer. Vi trenger framdrift i arbeidet med nye nasjonalparker og mer vern av kyst- og havområder samt mer penger til vern av myrer. Vi ber derfor om at bevilgningen til kap. 1420 post 32 økes med minst 600 mill. kroner.

Tiltak i verneområder og naturrestaurering (kap. 1420 post 31) er også viktig, og her ber vi om 75 mill. kroner ekstra. Mer penger til vannmiljøtiltak (kap. 1420 post 21) er nødvendig for å følge opp *Nasjonale strategi for restaurering av vassdrag 2021–2030* og *Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik*

Oslofjord med et aktivt friluftsliv. Vi foreslår derfor 50 mill. kroner ekstra. Tilskuddspotten for tiltak for å ta vare på natur (kap. 1420 post 80) er viktig for å oppnå bl.a. restaurering av vassdrag og annen natur, ta vare på flere truede arter, naturtyper og kulturlandskap, beskytte pollinerende insekter og fjerne fremmede arter. Mer midler trengs også for å innfri kvalitetsnormen for villaks. I denne posten ligger også midlene til tilskuddsordningen for kommuner langs Oslofjorden til planlegging og prosjektering av nitrogenfjerning, som regjeringen foreslår å redusere, noe som er det motsatte av hva som trengs. Vi ber om at posten styrkes med minst 100 mill. kroner.

Klimasats og natursats

Oppsiktsvekkende nok foreslår regjeringen å nærmest utradere den populære støtteordningen for klimatiltak som kommunene landet rundt kan søke penger fra, Klimasats (under kap. 1420 post 61). Innsatsen bør isteden styrkes betydelig, for å utløse lokale utslippsreduksjoner som kommunene er motivert til å gjennomføre, og vi ber om at kap. 1420 post 61 økes med 600 mill. kroner.

Regjeringen vil også kutte drastisk i den nye og populære Natursats-ordningen, som skal hjelpe kommunene med å ta vare på naturen. Dette er en svært viktig pengepott for bl.a. å få gode og oppdaterte arealplaner, som skaper forutsigbarhet, og gjennomføre konkrete tiltak. Vi ber om at kap. 1420 post 60 økes med 150 mill. kroner.

Kartlegging av hav og havbunnen

Sokkeldirektoratet skal bruke en del av midlene på kap. 1810 post 21 til studier, analyser og geologisk kartlegging av kontinentalsokkelen, herunder petroleumsressurser og mineraler på havbunnen. I et klimaperspektiv er det ikke rom for å hente ut nye forekomster av olje og gass, og vi er også svært kritiske til planene om mineralutvinning på havbunnen. Samtidig vil satsing på havvind kunne bidra til betydelige mengder fornybar kraft, men miljøeffekten avhenger av at vi kjenner og tar hensyn til naturverdiene. Regjeringen foreslår noe penger til naturkartlegging i forbindelse med havvind (på kap. 1850 post 21).

Vi må kartlegge naturverdiene først, ikke forekomster av olje, gass og mineraler. Derfor ber vi om at kap. 1810 post 21 reduseres med 150 mill. kroner, mens bevilgningen til naturkartlegginger på kap. 1850 post 21 økes med 100 mill. kroner og bør kunne settes på et fond for bruk over flere år. Videre bør bevilgningen til Mareano for å skaffe bedre kunnskap om naturverdiene til havs (kap. 1410 post 23) økes med 50 mill. kroner utover regjeringens forslag.

Strømstøtteordningen

Strømstøtteordningen slik den nå virker, reduserer insentivet for energieffektivisering og vil dermed i mindre grad bidra til omlegginger som reduserer folk strømavhengighet. Erfaringer viser også at husholdninger med høye inntekter har fått en stor del av støttebeløpet. Dersom ordningen skal videreføres i 2025, bør den endres. Støttebeløpet bør ikke baseres på den enkelte husholdnings forbruk, men fordeles likt på alle innbyggerne eller husholdningene, eventuelt korrigert for bygningstype, f.eks. i tråd med forslaget i den ferske rapporten [Fremtidens strømstøtte](#) fra Samfunnsøkonomisk analyse.

Energieffektivisering

Energieffektivisering i bygg er den raskeste og mest miljøvennlige måten å skaffe strøm på. Det vil bidra til å dempe prispresset i markedet, redusere forbrukernes sårbarhet og behovet for strømstøtte og frigi kraft til andre formål. Naturvernforbundet støtter regjeringens mål om å redusere strømbehovet i bygg med 10 TWh innen 2030. Det er derfor svært uheldig at regjeringen foreslår å redusere bevilgningen til energieffektivisering i bygg.

Det er viktig at eksisterende støtteordning for næringsbygg og boligsameier videreføres, og at det etableres tilsvarende ordning for eneboliger og småhus.

For å finansiere nødvendig økt satsing på energieffektivisering i bygg foreslår vi at det bevilges 1000 mill. kroner ekstra til dette på kap. 1825. I tillegg foreslår vi å øke påslaget i nettariffen (kap. 5578 post 73) slik at det tas inn ytterligere 1000 mill. kroner som øremerkes samme formål. Totalt vil innsatsen økes med 2000 mill. kroner i 2025 i forhold til regjeringens forslag.

Videre oppfordrer vi Stortinget til å be regjeringen i revidert statsbudsjett presentere nødvendige regulatoriske og økonomiske virkemidler samt informasjonstiltak som i sum vil bidra til å realisere av målet om å spare 10 TWh strøm innen 2030.

Støtte til miljøorganisasjoner

De frivillige miljøorganisasjonene er viktige samlingspunkter for arbeidet med natur og klima og bidrar til mye av arbeidet som gjøres på dette feltet i Norge. I 2023 var det ingen prisjustering av posten. For å kompensere for et etterslep, og sett i lys av behovet for folkelig engasjement i miljøsakene, foreslår vi at støttebeløpet til frivillige klima- og miljøorganisasjoner/-stiftelser (kap. 1420 post 86) økes med 5 mill. kroner utover regjeringens forslag.

Med vennlig hilsen
Naturvernforbundet

Truls Gulowsen
leder